

KAUSIKONSERTTI

Brahmsin viimeiset

OULU
SINFONIA

Käsiohjelma 3 €

Torstai 2.11.2023 klo 19.00
Madetojan sali

Stefan Geiger kapellimestari
Otto Antikainen viulu
Senja Rummukainen sello
Oulu Sinfonia

Ohjelma

Stefan Geiger kapellimestari
Otto Antikainen viulu
Senja Rummukainen sello
Oulu Sinfonia

Johannes Brahms (1833–1897)
Konsertto viululle, sellolle ja orkesterille
a-molli op. 102 (1887)

I Allegro
II Andante
III Vivace non troppo

Sinfonia nro 4 e-molli op. 98 (1885)

I Allegro non troppo
II Andante moderato
III Allegro giocoso
IV Allegro energico e passionato

Kesto noin 1 h 55 min (sis. väliajan)

Varaslähtö klo 18.30 Ravintola Preludissa.
Haastattelija Kimmo Pihlajamaa.

Nuorena pianistikomeettana pitkätkäinen **Johannes Brahms** valloitti **Clara** ja **Robert Schumannin** elinikäisiksi ystävikseen ja tutustui pariskunnan kautta myös ikätoveriinsa, aikansa kuuluisimpaan viulistiin **Joseph Joachimiin**. Brahms sävelsi viulukonserttonsa (1878) sekä ison osan kamarimusiikistaan Joachimille, joka auliisti neuvoi säveltäjää sävellystyössä. Brahms tunsu itsensä epävarmaksi kirjoittaessaan soittimelle, jota ei itse osannut soittaa.

Sama vaiva hänellä oli vielä parrakaana 54-vuotiaana säveltäessään konserttoa viululle ja sellolle – ja tällä kertaa Joachim ei häntä auttanut. Ystävysten välit olivat viilenneet, kun Joachim varsin ikävän prosessin seurauksena erosi vaimostaan, laulaja **Amaliesta**, ja Brahms asettui vaimon puolelle. Amalie ja Joseph Joachim olivat olleet 21 vuotta naimisissa ja heillä oli kuusi lasta (joista vanhimman nimi oli Brahmsin mukaan Johannes), kun Joseph sai päähänsä syyttää vaimoaan uskottomuudesta ja vaati avioeroa. Brahms ei uskonut tarinaa ja kirjoitti Amaliele tätä tukevan kirjeen, jota käytettiin Joachimia vastaan oikeudessa.

Kesällä 1887 sävelletty konsertto viululle ja sellolle oli Brahmsin näyttävä sovinnon ele vanhalle ystävälle. Konserton ensiesitys oli Kölnissä saman vuoden lokakuussa, ja solisteina soittivat Joseph Joachim ja sellisti **Robert Hausmann**, johon Brahms oli tutustunut soittaessaan tämän kanssa kamarimusiikkia. Brahms omisti ja kirjoitti toisen sellosonaattinsa Hausmannille, ja sellisti oli mukana myös klarinettrion ensiesityksessä ja soitti usein konserteissa Brahmsin molempia sellosonaatteja. Hausmann oli kuuluisan Joachim-kvartetin sellisti, ja siten lenkki entisten ystävien välillä.

Konsertosta löytyy riipaiseva piiloviesti, sillä Brahms käyttää siinä toistuvasti säveliä A-E-F, jotka ovat käänös alkuperäisestä kolmikosta F-E-A. Se viittaa sanoihin ”frei aber einsam” (vapaa mutta yksin), ja sitä Brahms käytti yli 30 vuotta aikaisemmin Joseph Joachimille omistetussa sonaatissa, jonka sävelsi yhdessä Robert Schumannin ja tämän oppilaan **Albert Dietrichin** kanssa niin, että kukin kirjoitti yhden osan. Joachim ei koskaan esittänyt tuota lahjaksi saamaansa kollektiivisävellystä.

Neljäs ja viimeinen osa on kuuluisa, koska siinä Brahms teki ainutlaatuisen ratkaisun. Osan rakenne on barokista lainattu passacaglia, sittemmin bluesiin, jazziin ja rockiin levinnyt toistuvalla sointupohjalla perustuva jatkumo.

Jos ”vapaa mutta yksin” viittasi nuoren Brahmsin elämässä toteutumattomiin rakkaussuhteisiin, vuonna 1887 Joachimille sävelletyssä konsertossa sillä lienee enemmän ystävyteen viittaavia merkityksiä: yhtäällä Brahmsin ja Joachimien ystävyteen, toisaalta viulistin ja sellistin, jotka jakavat solistin tehtävät. Ystävyden palauttajana konsertto täytti tehtävänsä. Joachim ja Hausmann soittivat Brahmsin johdolla teosta useita kertoja ja kiertueiden aikana vanhat riidat unohdettiin.

1800-luvun lopulla ei ollut tyypillistä kirjoittaa konsertto kahdelle solistille. Barokin aikana useampi kuin yksi solisti oli suorastaan hyvä tapa, ja vielä 1700-luvun lopun klassismin käytäntöihin kuului *sinfonia concertante*, jossa solisteja oli kaksi tai useampi. **Mozartin** viululle ja alttoviululle kirjoittama konsertto poikkeaa ajan ja aiemman barokin perinteistä sikäli, että solistit eivät siinä muodosta ryhmää vaan erottuvat kahtena itsenäisenä yksilönä. Sama periaate on Brahmsin konsertossa.

1880-luvulla elettiin edelleen suurten virtuoosien aikaa, ja teos, jossa erilaiset tekniset taituruudet eivät ole pääosassa, sai hieman varautuneen vastaanoton. Sittemmin on onneksi ymmärretty, mikä merkitys on suurimuotoisella konsertolla, jossa kaksi tasaväkistä solistia käy keskustelua toistensa ja orkesterin kanssa, yhdessä ja vuorotellen. Viulisti ja sellisti eivät kilpaile vaan ovat yhdessä enemmän kuin kaksi. Konsertto on Brahmsin viimeinen teos orkesterille. Neljäs sinfonia valmistui kaksi vuotta aiemmin.

Viimeiseen sinfoniaansa Brahms ryhtyi heti saatuaan kolmannen valmiiksi. Paikkakunta oli tuolloin, kesällä 1884 Mürzzuschlag, jossa on hiljattain avattu Brahms-museo sen kunniaksi, että kaupungista yhä löytyy harmaa puutalo, jossa säveltäjän neljäs sinfonia on syntynyt. Neljäs on ainoa Brahmsin sinfoniaista, joka alkaa ja päättyy mollissa, jos tämä tieto nyt järjestyttää ketään enää tänä päivänä, kun olemme kovin tottuneet molliin, jota pitkään pidettiin vain tehokeinona.

Ensimmäinen osa alkaa puhuttelevilla huokauksilla. Ne voi myös mieltää kysymykseksi tai ilmaan heitetyksi ajatukseksi, johon sinfonia eri tavoin vastaa. Huokaukset ei ole tyypillinen pääteema, vahva ja painokas, eikä niihin juurikaan palata alun jälkeen, vain ohimennen lyhyeksi jäävässä kertausjaksossa. Toinen osa unohtaa kokonaan kehittelyjakson ja keskittyy kahteen kauniiseen melodiaan. Kolmas osa on ainoa leikkisyyteen viittaava scherzo Brahmsin sinfonioissa.

Neljäs ja viimeinen osa on kuuluisa, koska siinä Brahms teki ainutlaatuisen ratkaisun. Osan rakenne on barokista lainattu *passacaglia*, sittemmin bluesiin, jazziin ja rockiin levinnyt toistuvalla sointupohjalle perustuva jatkumo. Soinnut kuullaan jyrkästi heti alussa, ja kuulija voi seurata niiden pohjasävelten toistumista eri soittimilla läpi finaalin. Tällaista muotoa kutsutaan myös nimellä *chaconne*, ja kuin vahvistaakseen viimeisen sinfoniansa yhteyttä barokin mestareihin Brahms käyttää osan

teemana **Bachin** kantaatin ”Nach dir, Herr, verlanget mich” viimeisen osan melodiaa. Kaikkiaan sointuketju ja teema muunneltiin kuullaan sinfonian finaaliin 32 kertaa. ♡

Rumon Gamba © Kati Leinonen

Stefan Geiger kapellimestari

Muusikkoperheeseen syntynyt **Stefan Geiger** aloitti tiensä kohti muusikon uraa viisivuotiaana piano-, viulu- ja rumpuopinnoilla, kunnes sai ensimmäiset oppinsa pasuunan soitossa isoveljeltään. Pasuunan soittaja hänestä tuli, ja työura käynnistyi Baijerin valtion-oopperan soolopasunistina Münchenissä ja myöhemmin samassa tehtävässä Hampurin Elbphilharmoniaossa. Opinnut eivät kuitenkaan jääneet siihen, vaan jatkuivat kohti kapellimestaritutkintoa. Opintojensa aikana hän toimi **Christoph Eschenbachin**, **Valery Gergievin** ja **Christoph von Dohnanyin** assistenttina ja sai pian paikan Bremenin nuorisoorkesterin taiteellisena johtajana. Bremenin taideyliopiston orkesteria hän johti vuosina 2002–2007. Nykyisin Geiger on brasilialaisen Orquestra Sinfônica do Parann taiteellinen johtaja ja Teatro Guaira in Curitiba:n musiikkijohtaja. Geiger on usean vuoden ajan vierailnut snnllisesti Elbphilharmonien orkesterin (NDR) kapellimestarina, tll kaudella ohjelmassaan muun muassa **Unsus Chinin** musiikkia. ♡

Senja Rummukainen sello

Sellotaiteilija **Senja Rummukainen** nousi suuren yleisön tietoisuuteen Turun sellokilpailun voitolla vuonna 2014. Kilpailumenestyksiä tuli lisää jo vuotta myöhemmin, jolloin hän saavutti finaaliapaikan Guilhermina Suggia -kilpailussa Portossa ja vuonna 2019 kansainvälisessä Pjotr Tšaikovski -kilpailussa. Tänä päivänä hän on kysytty solisti, joka on esiintynyt koti- ja ulkomaisten eturivin orkestereiden solistina muun muassa **Sakari Oramon, Nicholas Collonin, Dima Slobodenioukin, Leif Segerstamin** ja **Klaus Mäkelän** johdolla.

Vuosina 2017–2021 hän toimi Helsingin kaupunginorkesterin toisena soolosellistinä. Hän vierailee säännöllisesti myös Oslon filharmonisen orkesterin soolosellistinä. Senja Rummukainen aloitti sello-opintonsa kuusivuotiaana Itä-Helsingin musiikkiopistossa. Opinnot ovat jatkuneet sittemmin Taideyliopiston Sibelius-Akatemiassa, Norjan musiikkikorkeakoulussa, Essenin Folkwang -taideyliopistossa ja Berliinin taideyliopistossa. ♡

Otto Antikainen viulu

Berliinin Hanns Eisler -musiikkikorkeakoulussa opiskeleva viulisti **Otto Antikainen** aloitti viuluopintonsa Käpylän musiikkiopistossa, josta siirtyi Taideyliopiston Sibelius-Akatemian nuorisokoulutukseen vuosiksi 2012–2018. Lisäksi hän on opiskellut viulumusiikin professori **Elina Vähälän** ja viulunsoiton lehtori **Janne Malmivaaran** perustamassa Viuluakatemiassa. Kilpailumenestystä Antikainen on kerännyt voittamalla Juhani Heinonen -viulukilpailun vuonna 2016, saavuttamalla semifinaalipaikan ja erikoispalkinnon parhaasta kamarimusiikkiosuudesta kansainvälisessä Menuhin-viulukilpailussa vuonna 2018 sekä kolmannella palkinnolla vuoden 2020 Kuopion viulukilpailussa. Antikainen on esiintynyt muun muassa Keski-Pohjanmaan Kamariorkesterin solistina sekä Radion sinfonia-orkesterin Nuorten solistien konsertissa sekä useilla koti- ja ulkomaisilla festivaaleilla. ♡

OULU SINFONIA

Oulu Sinfonia on maamme pohjoisin sinfoniaorkesteri. Konsertoimme viikoittain Oulun Musiikkikeskuksen Madetojan salissa. Orkesteri aloitti toimintansa vuonna 1937, sai oikeuden käyttää kaupunginorkesterin nimeä vuonna 1954 ja kunnallistettiin vuonna 1961. Nykyinen nimi otettiin käyttöön vuonna 2005.

Kausikonsertit ovat orkesterin vahva perusta. Ohjelmiston täydentävät erilaiset konserttisisällöt kuten oopperat ja näyttämöproduktiot, elokuvakonsertit, etno- ja jazzmusiikki ja muut rytmimusiikin konsertit. Lapsille ja nuorille on säännöllistä tarjontaa. Viime vuosina syyskausi on alkanut jalkautumiskonserteilla palvelutaloihin ja kouluihin koko Oulun alueella.

Orkesterin levytyksiin lukeutuvat mm. **Leevi Madetojan** koko orkesterituotanto ja *Okon Fuoko* -balettipantomiihin levytys **Arvo Volmerin** johtamana. Nimikko-säveltäjänä vuosina 1997–2009 olleen **Olli Kortekankaan** ooppera *Messenius ja Lucia* sai ensi-iltansa syksyllä 2005, ja samalla ooppera levytettiin Volmerin johdolla. Vuonna 2009 ilmestyi **Mozartin** aarioita ja alkusoittoja sisältävä levy, jonka kapellimestarina on **Dmitri Slobodeniouk** ja solistina **Helena Juntunen**. Keväällä 2013 ilmestyi **Kimmo Hakolan** ja **Toshio Hosokawan** kitara-konsertot sisältävä levy, solistina **Timo**

Korhonen ja kapellimestarina **Santtu-Matias Rouvali**. Lokakuussa 2016 Ondine julkaisi **Klamin** ja **Englundin** viulukonserttojen levytyksen, jonka Oulu Sinfonia teki viulutaiteilija **Benjamin Schmidin** kanssa **Johannes Gustavssonin** johdolla. Syyskuussa 2021 ilmestyi *Kaiken maailman kehtolauluja* -levy, joka sisältää **Ismo Alangon** tuotantoa, levytyksen johti **Jaakko Kuusisto**, ja marraskuussa 2021 *Sininen Pallo* -lastenlevy, jossa mukana ovat **Tuomo Rannankari** sekä Teuvo Pakkanen musiikkiluokat ja kapellimestarina **Jaakko Jauhiainen**. Elokuussa 2022 orkesterilta kuultavaksi saatiin ruotsalaisen sinfonikon **Ludvig Normanin** musiikkia sisältävä levy, jolla kapellimestarina toimi Johannes Gustavsson. Tuorein levy, **Rumon Gamban** johdolla levytetty suomalaisia alkusoittoja sisältävä *Overtures From Finland* on elokuulta 2023.

Orkesterin kapellimestareita ja kehittäjiä ovat viime vuosikymmeninä olleet **Urpo Pesonen, Paavo Rautio, Onni Kelo, Rauno Rännäli, Ari Angervo, Peeter Lilje, Arvo Volmer, Dmitri Slobodeniouk** ja **Anna-Maria Helsing**. Päävierailijoina ovat toimineet **John Storgårds, Susanna Mälkki** ja **Jaakko Kuusisto**. Syksyllä 2013 ylikapellimestarikautensa aloittaneen Johannes Gustavssonin kausi päättyi kevääseen 2021. Tammikuussa 2022 orkesterin ylikapellimestarina aloitti Rumon Gamba. ♥

ORKESTERIN KANNATUSYHDISTYS PULSSI RY

Orkesterin Pulssi ry (perustettu vuonna 1994) tukee Oulu Sinfonian muusikoita vapaa-ajan toiminnassa ja monissa orkesterin työhön liittyvissä asioissa, järjestää jäsenille musiikki- ja kulttuuri-matkoja sekä tukee kamarikonsertteja. Yhdistyksen varat kertyvät jäsenmaksuista ja tuotemyynnistä.

Liity Pulssin jäseneksi! Lisätietoa ja liittymislinkki www.orkesterinpulssi.fi. Pulssin löydät myös Facebookista, [facebook.com/orkesterinpulssi](https://www.facebook.com/orkesterinpulssi).

OULU SINFONIAN MUUSIKOT

I VIULU

Joonas Pekonen,
I konserttimestari *
Mikko Sorri,
I konserttimestari
Lasse Joamets, äj *
Mia Ohenoja, väj
Romuald Gwardak
Heidi Ilmolahti
Johanna Korhonen
Tiina Kortelainen
Oksana Kumpulainen
Aino Liikanen *
Nadya Pugacheva

II VIULU

Maija Wesslund, äj
Laura Kangas, äj *
Panagiotis Nikolakis, väj
Dhyani Gylling
Anna-Briitta Karjalainen *
Sari Karppinen
Marjukka Lahes
Sari Suihkonen
Anita Virkkala

ALTOVIULU

Susanna Nietula, äj *
Anniina Matinlassi
Helinä Nissi
Philip Runsteen *
Anna-Maija Rousselle
Emiliano Travasino

SELLO

Arto Alikoski, soolosellisti
Greta Ernesaks, äj
Anna Liukkonen, väj *
Sofie Spanget-Takkula *
Janne Varis
Harri Österman

KONTRABASSO

Antoine Greuzard, äj
Anne Seppänen, väj
Fanni Hoppari
Terhi Lassila

HUILU

Albert Stupak, äj
Emma Tessier, väj
Carlotta Petri

OBOE

Matti Kettunen, äj
Paula Nurila, väj
Antti Turtiainen

KLARINETTI

Michał Konopiński, äj
Sawako Ushimado, väj *
Kenneth Sjöwall

FAGOTTI

Eri Ikeda, äj
Ann-Louise Wägar, väj
Lorenzo Leone

KÄYRÄTORVI

Lauri Vasala, äj
Matias Nässi, väj
Otto Kenetti *
Jukka Yletyinen

TRUMPETTI

Thomas Petit, äj
Jukka-Pekka Peltoniemi, väj
Katja Lasser *

PASUUNA

Jiahui Qiu, äj *
Jukka Myllys, väj
Wen Hong Low

TUUBA

Fabian Körner, äj *

PATARUMMUT

Petri Hänninen, äj

LYÖMÄSOITTIMET

I-Han Fu, äj

äj = äänenjohtaja väj = varaäänienjohtaja * = tilapäinen kiinnitys

KAMARIKONSERTTI

Jouset kynttilän- valossa

Lauantai 4.11. klo 18.00
Pikisaari

Sunnuntai 5.11. klo 15.00
Heikki Sarvela-sali

Oulu Sinfonian Kamarimuusikot

Vapaa pääsy

KAUSIKONSERTTI

Diktaattorin muotokuva

Torstai 9.11. klo 19.00
Madetojan sali

Rumon Gamba kapellimestari
Marianna Shirinyan piano
Oulu Sinfonia

Sergei Prokofjev:
Pianokonsertto nro 3 C-duuri op. 26
Dmitri Šostakovitš:
Sinfonia nro 10 e-molli op. 93

Liput 29/24/16 €
ticketmaster®

OULU SINFONIA

Oulun Musiikkikeskus
Leevi Madetojan katu 1–3,
PL 4, 90015 OULUN KAUPUNKI

oulsinfonia.fi

Lippujen myynti:

MADETOJAN SALIN LIPPUKAUPPA

Oulun Musiikkikeskus
Leevi Madetojan katu 1–3, Oulu
Puh. 050 594 9704
Avoinna Oulu Sinfonian konserttipäivisin
klo 11–19.30.

TICKETMASTER

Puhelinpalvelu: 0600 10 800
(1,98 €/min. + pvm).
Avoinna arkisin klo 8–17.

Verkkokauppa: www.ticketmaster.fi
(ei kausikortit eikä minisarjat):
*Ticketmasterilla on ympäri Suomen
yli 80 lippukauppaa, joista voit ostaa
lippuja sekä noutaa varauksesi.*